

2020 թ. պատերազմական գործողությունների հետևանքով Հայաստան տեղափոխված երեխաների կրթության և պաշտպանվածության կարիքների գնահատում



Գնահատումն իրականացվել է

-  2021 թ. մայիս և հունիս ամիսներին
-  Երևանում և Հայաստանի 5 մարզերում՝ Կոտայք, Արմավիր, Արարատ, Սյունիք և Գեղարքունիք
-  Իրականացվել է 64 անհատական հարցազրույց
-  Լրացվել է 824 էլեկտրոնային հարցաթերթ

Բոլորս գիտենք, որ 2020 թ. սեպտեմբերին Լեռնային Ղարաբաղում պատերազմի պատճառով հազարավոր ընտանիքներ և երեխաներ ստիպված էին լքել իրենց տները: Հայաստանում բնակվող երեխաներն էլ նույնպես բազմաթիվ դժվարություններ ունեցան այդ օրերին:



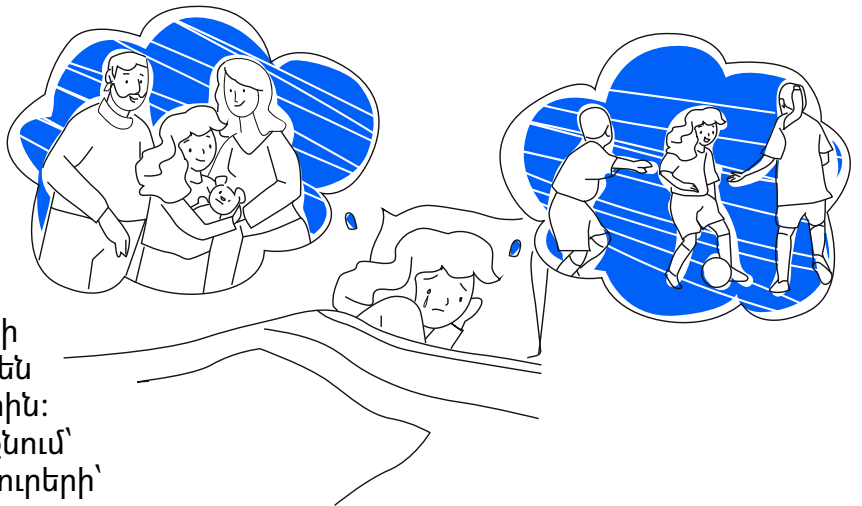
«Հանրային քաղաքականության ինստիտուտ» և «Սեյվ դը չիլդրեն ինթերնեշնլ» կազմակերպությունները զրուցել են երեխաների, նրանց ծնողների, ուսուցիչների և այլ մասնագետների հետ՝ հասկանալու համար, թե պատերազմն ինչպես է ազդել երեխաների վրա:

Երեխաները պատմել են, թե ինչ է տեղի ունենում, երբ փոխվում է բնակության վայրը:

Երեխաները թողնում են այն ամենն, ինչ սիրում են. իրենց տունը, ընկերներին, դպրոցը, խաղալիքները, խաղալու վայրերը: Կարոտում ու հիշում են, ցանկանում են վերադառնալ:

Նոր վայրում ապրում են այլ մարդկանց հետ, որոնց մինչ այդ չէին ճանաչում:

Փոխվում է ընտանիքի կազմը, քանի որ, ցավոք, շատերը կորցնում են ընտանիքի անդամներին, հարազատներին: Շատերը գիշերն անհանգիստ են քնում՝ անընդհատ արթնանալով, սպասելով լուրերի՝ հարազատներին:

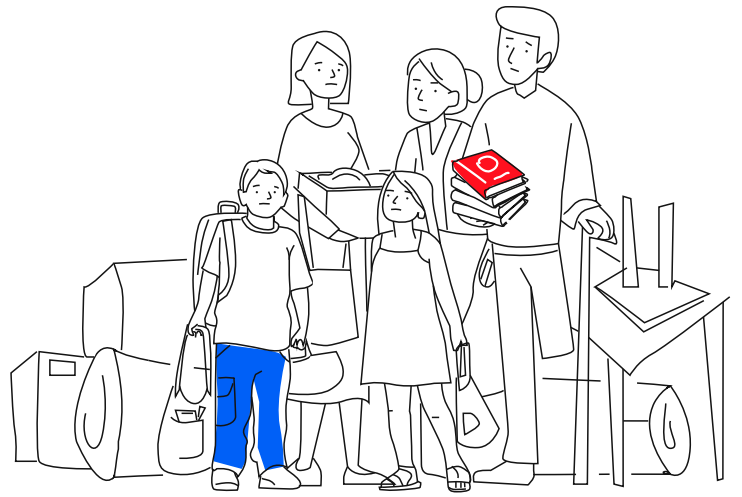


Բարբառի տարբերության պատճառով որոշ երեխաներ դժվարանում են հասկանալ դպրոցում մատուցվող նյութը կամ դժվար են շփվում համադասարանցիների հետ:

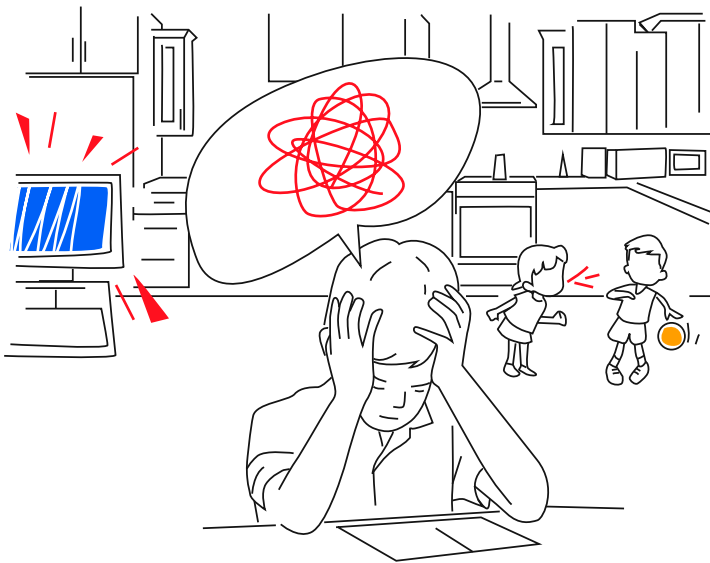
Երեխաները գնում են դպրոց, որտեղ նոր է միջավայրը, նոր են դասընկերները և ուսուցիչները: Պետք է բոլորի հետ ծանոթանալ, ընկերանալ ու շփվել:

Աշակերտների համար բարդ է հարմարվել նոր դպրոցների մեծ դասարաններին, քանի որ Լեռնային Ղարաբաղի իրենց դասարաններում երեխաների թիվը բավական փոքր է եղել:

Հաճախ, հարմարվելով նոր տարածքին, երեխաները կրկին փոխում են տունը, բնակարանը: Եվ նորից պետք է հարմարվեն նոր միջավայրին, նոր մարդկանց, ինչն այդքան էլ հեշտ չի:



Լեոնային Ղարաբաղից տեղափոխված երեխաների ուղիղ կեսն առնվազն մեկ անգամ (և ավելի) փոխել է իր դպրոցը Հայաստանում՝ բնակության վայրը փոխելու պատճառով:



Աշակերտները դժվար են կենտրոնանում դասերի վրա: Իհարկե, դա վերաբերում է նաև Հայաստանում ապրող դասընկերներին:

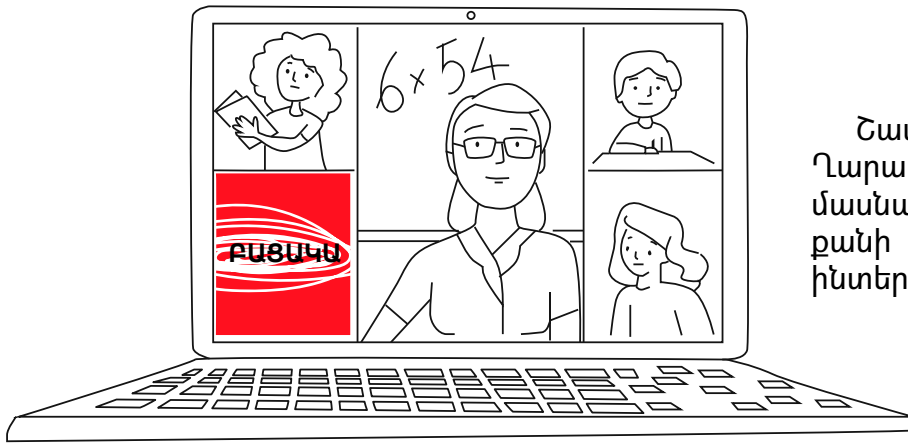
Նոր միջավայրում դասապատրաստում անելն էլ է բարդանում, հատկապես երբ չկա առանձին, անաղմուկ սենյակ, գրասեղան և համակարգիչ:

Ցավոք, շատ դեպքեր են եղել, երբ երեխաները շաբաթներ շարունակ դպրոց չեն հաճախել, քանի որ տեղից տեղ էին տեղափոխվում կամ ընտանիքը հոգեբանական ծանր վիճակում էր գտնվում:

Լեոնային Ղարաբաղից տեղափոխված երեխաներից յուրաքանչյուր երրորդը բաց է թողել դասերը 3-ից մինչև 6 շաբաթ:

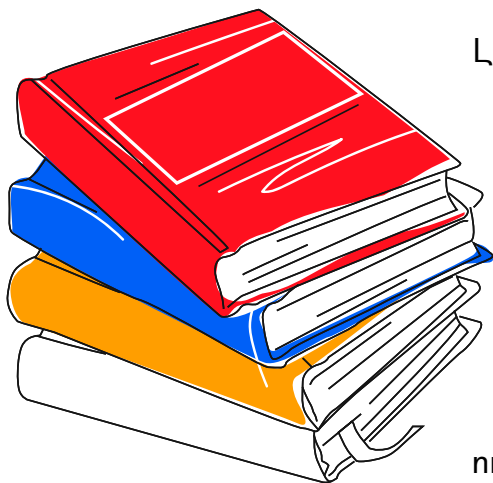
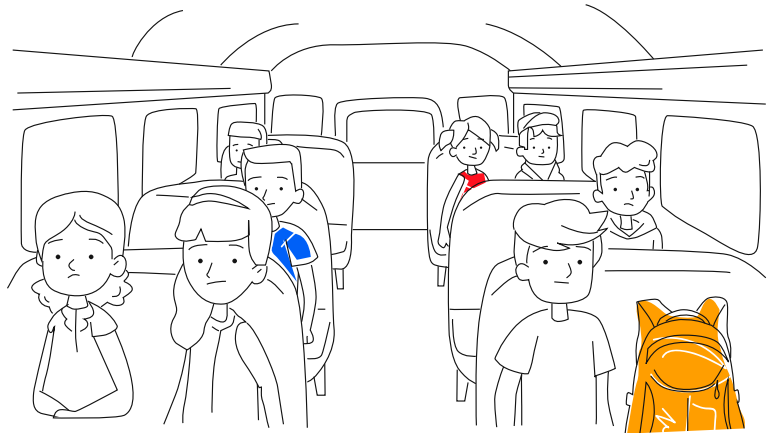
Բաց թողած դասերը լրացնելու համար երեխաներն օգնության կարիք ունեն: Նրանց այդ հարցում օգնել են թե՛ ուսուցիչները, թե՛ ընտանիքի անդամները: Սակայն եղել են երեխաներ, որոնց ոչ ոք չի աջակցել և նրանք ինքնուրույն (օրինակ՝ դասագիրք կարդալով) են բացը լրացրել:





Շատ երեխաներ թե՛ Լեռնային Ղարաբաղում, թե՛ Հայաստանում չեն մասնակցել առցանց (օնլայն) դասերին, քանի որ համակարգիչ, սմարթֆոն ու ինտերնետ կապ չեն ունեցել:

Եթե իրենց հարազատ գյուղերում կամ քաղաքներում երեխաները ուղքով էին գնում դպրոց, ապա այժմ, նոր համայնքում, նրանց մի մասը ստիպված տրանսպորտից է օգտվում և ավելի շատ ժամանակ է ծախսում ճանապարհի վրա:



Լեռնային Ղարաբաղից տեղափոխված երեխաների մի մասը դպրոցում սկսել է նոր, անձանոթ առարկաներ անցնել: Օրինակ.

- Ֆրանսերեն
- Անգլերեն
- Գերմաներեն
- Հայոց եկեղեցու պատմություն
- Շախմատ

Բնականաբար, ցանկացած նոր առարկա սովորելը դժվար է ու ժամանակատար:

Նոր դպրոցներում երեխաները նաև որոշ առարկաների (հիմնականում՝ օտար լեզուների) դասագրքերի պակաս են ունեցել:

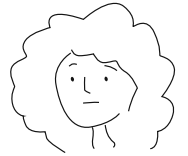
Հիշեք, Հայաստանում յուրաքանչյուր երեխա պետք է սովորի 12 տարի, քանի որ պարտադիր կրթությունը 12-ամյա է:

Երեխաներն ու մեծահասակներն իրենց առաջարկներն են ներկայացրել այն մասին, թե ինչ պետք է անել՝ երեխաներին օգնելու համար:



Ուսուցիչներն էլ աջակցության կարիք ունեն, օրինակ՝ հատուկ դասընթացների: Որքան պատրաստված և ուժեղ լինեն նրանք, այնքան լավ կարող են աշխատել նոր աշակերտների հետ:

Դպրոցներում պետք է լինեն տարբեր մասնագետներ (սոցիալական աշխատող, հոգեբան, ուսուցչի օգնական), որպեսզի օգնեն երեխաներին՝ արագ հարմարվել նոր դպրոցին:



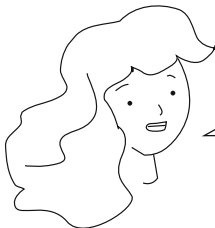
Պետք է փոխել կրթության մասին օրենքներն այնպես, որ որևէ երեխա դուրս չմնա դպրոցից և ստանա իրեն անհրաժեշտ աջակցությունը:

Եթե դպրոցը հեռու է, երեխաները պետք է անվտանգ տրանսպորտով ունենան, որն ամեն օր նրանց դասի կտանի:



Ծնողներին և երեխաներին հարկավոր է տեղեկացնել, որ կրթությունը 12-ամյա է: Պետք է հաճախել կամ դպրոց, կամ քոլեջ ու ուսումնարան:

Նույն կերպ պետք է աջակցել այն աշակերտներին, որ լրիվ նոր առարկաներ են անցնում, հատկապես՝ անձանոթ օտար լեզուներ:



Պետք է շտապ օգնել այն երեխաներին, որ շատ դասեր են բաց թողել: Նրանց համար լրացուցիչ պարապմունքներ, դասեր ու խմբակներ կարելի է կազմակերպել:



Կարևոր է, որ բոլոր առարկաների գրքերը ժամանակին տրվեն:



Այս ամենի արդյունքում յուրաքանչյուր երեխա դպրոցում իրեն պաշտպանված և ընդունված կզգա: